herpy

SLANGER

## False Water Cobra

# *Hydrodynastes gigas*

*Hydrodynastes gigas* er en stor, rask og nysgjerrig dagaktiv snok fra søramerikanske våtmarker som kan bli over to meter lang. Når den er truet, flater den ut nakken som en kobra, men holder kroppen vannrett. Den er bakre giftsnok og lett giftig: de fleste bitt gir bare lokal smerte og hevelse, men enkelte gir en kraftig reaksjon. Den krever et svært stort terrarium.

Familie: Colubridae  Tidligere navn: *Cyclagras gigas; Hydrodynastes melanogigas*

**FAKTABOKS**

### DYRET

| | |
|---|---|
| Voksenstørrelse | **150-250 cm**<br>total lengde inkl. hale |
| Vekt | **1 000-4 500 g** |
| Levealder | **15-20 år** |
| Aktiv | **Om dagen** |
| Levevis | **Bakkelevende og semiakvatisk** |
| Biotop | **Savanne og våtmark** |
| Vanskelighetsgrad | **Erfaren** |

### STELL

| | |
|---|---|
| Min. terrarium | **240 × 90 × 60 cm**<br>L × B × H for 1 voksent dyr |
| Temperatur, dag | **24-27 °C** |
| Varmeplass | **30-33 °C** |
| Temperatur, natt | **20-23 °C** |
| Luftfuktighet | **30-60 %** |
| Vann | **Vanndel** |
| UVB | **Anbefalt**<br>Ferguson-sone 2 |
| Vinterhvile | **15-21 °C**<br>6-10 uker |
| Kosthold | **Virveldyr** |
| Holdes | **Alene** |

### AVL

| | |
|---|---|
| Formering | **Eggleggende** |
| Kullstørrelse | **6-42 egg** |
| Kull per år | **1-2** |
| Inkubasjon | **75 dager**<br>ved 27-28 °C |

### VERN OG PAPIRER

| | |
|---|---|
| CITES | **Liste II** |
| EU-vedlegg | **Vedlegg B** |
| IUCN | **Livskraftig (LC)** |

## Om arten

*Hydrodynastes gigas* er en kraftig bygd snok med en glatt, matt kropp, store øyne med runde pupiller og en svart tunge. Grunnfargen er olivengrønn til brun med mørke flekker og tverrbånd, som blir mørkere mot halen. Buken er gul eller brun med mørke flekker som danner tre prikkete linjer. Unger er langt mørkere enn de voksne, mangler de voksnes mørke øyne og minner mer om en strømpebåndsnok eller en snok. I fangenskap er det avlet lyse former. En svart bestand i Tocantins i det sentrale Brasil ble beskrevet som egen art, *Hydrodynastes melanogigas*, men regnes i dag som en svart variant av *H. gigas*.

Den blir typisk 150-250 cm lang inkludert hale, og enkelte dyr kan overstige tre meter. Hunnene er tydelig større enn hannene. Gjennomsnittsvekten er omtrent 1,6 kg, og store dyr kan veie opptil 4,5 kg.

Artens mest kjente trekk er forsvarsholdningen. Når den er truet, bøyer slangen halsen og kroppen sidelengs og brer dem ut, slik at den virker større. Den minner om en kobra, men reiser seg ikke opp, og den kan også gjøre kroppen flat lenger ned, noe en ekte kobra ikke kan. Navnet *gigas* er gresk for kjempe.

Slangen har forstørrede tenner bakerst i overkjeven, uten fure, og kjertler som avgir en svak gift. Den er ikke farlig som en ekte kobra, men heller ikke ufarlig; se avsnittet om adferd. Temperamentet varierer mye: noen dyr er rolige, andre forsvarer seg hardt. Arten er rask og aktiv og krever en erfaren holder med plass.

## Utbredelse og leveområde

*Hydrodynastes gigas* finnes i det østlige Sør-Amerika øst for Andesfjellene. Hoveddelen av utbredelsen ligger i Brasil, fra Amazonas og Pará i nord til Rio Grande do Sul i sør, og videre i det østlige Bolivia, Paraguay og det nordlige Argentina. Mot nord finnes den langs kysten i Fransk Guyana og Surinam og i Guyana, og det er enkelte funn i det sørlige Venezuela. Den er ikke funnet i Ecuador eller Uruguay.

Typelokaliteten er Corrientes i Argentina. Dyrene i fangenskap stammer særlig fra Paraguay og Bolivia, og i dag er de fleste oppdrettet.

> **Naturlig utbredelse:** Brasil, Bolivia, Paraguay, Argentina, Fransk Guyana, Surinam, Guyana og Venezuela.

### LEVEOMRÅDE

Arten foretrekker åpne våtmarker og kratt og sees sjelden i urørt, tett regnskog. Den er også observert i tørrere områder. Den er dagaktiv og bruker dagen på å patruljere, svømme, klatre og av og til grave i løs jord. Den skjuler seg under tømmerstokker, i høy vegetasjon og under avfall.

I Paraguay, der mange fangenskapsdyr har opprinnelsen sin, er sommeren (november til mars) varm med dagtemperaturer omtrent 33 °C og netter omtrent 22 °C. Vinteren (mai til juli) er kjøligere, med 23-25 °C om dagen og 11-16 °C om natten. Luftfuktigheten svinger fra opptil 85 % om sommeren til svært lave verdier om vinteren. Daglengden varierer fra omtrent 14 timer om sommeren til 10 timer midt på vinteren. Arten eter også om vinteren, men langt mindre.

I naturen består kosten mest av amfibier, fisk og krypdyr, og bare lite av fugler og pattedyr. Arten eter ofte, og mange dyr har mat i magen når de fanges.

## Stell

### TERRARIET

Et voksent dyr må ha et terrarium på minst 240 × 90 × 60 cm (lengde × bredde × høyde), og mer er alltid bedre. *Hydrodynastes gigas* er aktiv og patruljerer hele dagen, så gulvarealet er det viktigste. Et terrarium på 120 cm i lengden er for lite for et voksent dyr. Hold bare ett voksent dyr per terrarium.

Terrariet må være solid og helt rømningssikkert med et lokk som kan låses. Arten er sterk, rask og flink til å finne sprekker. PVC-kasser er lette, holdbare og enkle å holde rene, og de må ha god ventilasjon.

Som bunn fungerer et lag på 10-15 cm barkflis blandet med trepellets, løv og sphagnum. Den suger opp avføring, slik at smusset kan fjernes lokalt, og holder en moderat fuktighet. Slangen graver av og til. Innred med minst to skjulesteder, ett i den varme og ett i den kjølige enden, og gjerne et fuktig gjemmested. Barkplater, røtter og stammer gir ekstra skjul og klatremuligheter.

En stor vannbeholder, der hele slangen kan ligge nede, er en fast del av innredningen. Den brukes hele året, også om vinteren. Hold vannet rent og skift det ofte.

Unger holdes i små kasser med skjul, vannskål og bunn av barkflis, fordi de trenger ro og trygghet. De flyttes til et større terrarium når de eter godt og har tatt omtrent ti måltider. Overgangen skjer best gradvis ved å blande gammel og ny bunn. Dyr som stresses og nekter føde, settes tilbake i den lille kassen og flyttes langsommere.

### TEMPERATUR

*H. gigas* krever en tydelig temperaturgradient. Om dagen skal bakgrunnstemperaturen være 24-27 °C, og på solplassen skal det være 30-33 °C. Om natten faller temperaturen til 20-23 °C. Bruk en termostat til all oppvarming, og mål med digitale termometre i begge ender.

Året deles i to årstider. Fra februar til midten av oktober gjelder den varme rytmen ovenfor med 13 timer lys. Fra midten av november til januar er det en kjølig hvileperiode: bakgrunnen faller til omtrent 21 °C, solplassen til 25 °C og natten til 15 °C, og lyset skrus ned til 10-11 timer. Overgangene mellom de to årstidene skjer gradvis. Slangen eter bare lite eller slett ikke i

hvileperioden. Hvileperioden brukes også som opptakt til avl. Gi bare hvile til dyr i god hold.

Les mer: Varme og temperatur

### LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten må være moderat, 30-60 %, hele året. *Hydrodynastes gigas* er ikke en regnskogsart og trives dårlig i konstant våte omgivelser, men et fuktig lag i bunnen og et fuktig gjemmested hjelper ved hudskifte. Den store vannbeholderen øker fuktigheten litt. Hold bunnen tørr i overflaten, og skift den hvis den blir våt og skitten. Et hygrometer viser om nivået holder.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

### LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og bruker mye tid på å patruljere og sole seg. Kraftig lys og UVB gir mer naturlig adferd, og slangen søker heller hen under en UVB-kilde enn under en varmelampe med samme temperatur. UVB tilsvarende Ferguson-sone 2 anbefales, for eksempel et T5-rør eller en LED-kilde over den ene siden av terrariet, slik at det er skygge i resten.

Lysrytmen følger årstidene. Om sommeren er det 13 timer lys og 11 timer mørke, og i hvileperioden 10-11 timer lys. Bruk en tidsbryter. Om natten skal det være mørkt.

Les mer: Lys og UVB

### FÔRING

I naturen eter *Hydrodynastes gigas* mest amfibier, fisk og krypdyr, og bare lite fugler og pattedyr. I fangenskap er grunnfôret frosne og tint gnagere, supplert med froskelår, ørret og kyllinger eller vaktler for variasjon. Byttet gis alltid dødt.

Voksne dyr fôres to ganger i uken: det ene måltidet er et stort byttedyr (en middels stor eller stor rotte), det andre et lite (en voksen mus eller en liten rotte). Unger får to til tre små byttedyr i uken. Arten eter ofte i naturen og fordøyer raskt; byttet er som regel ute av kroppen igjen innen 72 timer. Byttet må ikke være tykkere enn slangens tykkeste sted.

I hvileperioden fôres det bare lite eller slett ikke. Hunner som skal i avl, fôres rikelig de siste tre ukene før hvilen. Det må alltid stå friskt vann i den store beholderen.

### ATFERD OG HÅNDTERING

*H. gigas* er nysgjerrig, klok og aktiv, og den bruker dagen på å patruljere, svømme, grave og klatre. Den trenger mye plass. Dyr som ikke får nok plass, kan begynne å gå frem og tilbake langs ruten. Det holder som regel raskt opp når de får mer plass og mer å holde på med, for eksempel en tur i et sikkert, innredet rom under tilsyn.

Når slangen brer ut nakken, er den stresset og må få fred. Håndtering må være sparsom og rolig, og slangen må ha falt til ro først. Vask hendene etter å ha rørt ved fôrdyr, før slangen håndteres, slik at den ikke forveksler en hånd med mat.

Arten er bakre giftsnok og avgir en svak gift fra kjertler bak i overkjeven. Det er rapportert mange bitt, men bare få med en kraftig reaksjon. De fleste gir bare lokal smerte og lette hevelser. De alvorlige tilfellene har gitt kraftig hevelse, blåmerker, følelsesløshet, kløe og svimmelhet. Et bitt der slangen blir hengende og tygger, gir mer gift i såret enn et raskt utfall. Løsne slangen rolig i stedet for å rive den av. Rens såret med såpe og vann, og søk lege ved kraftig hevelse eller andre symptomer. Terrariet må stå der barn og uvedkommende ikke kan komme til det.

Hold dyrene enkeltvis, unntatt i yngletiden.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

## Avl

### KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Alder og størrelse ved kjønnsmodning er ikke dokumentert. Hunnene er tydelig større enn hannene. Gi både hanner og hunner god tid til å vokse til før de settes i avl. Unger vokser raskt: med fôring hele året kan hunner veie omtrent 2 kg etter ett år, men det betyr ikke at de er klare til avl.

### PARRING

Avl følger årstidsrytmen. Dyrene fôres rikelig i sommerhalvåret og får en kjølig hvileperiode fra midten av november til januar. Etter hvilen heves temperaturen, og hannen settes til hunnen i 48 timer om gangen med 48 timers pause imellom. Det gjentas til det er sett omtrent fem paringer, eller hannen mister interessen.

Hannen biter ikke hunnen, men jager henne aggressivt og vedvarende. Frieriet varer flere timer og skjer oftest om morgenen. Følg alltid med, slik at hunnen ikke skades. Hunnen fôres normalt mens eggene utvikles, og tilbys også føde etter hudskiftet før eggleggingen, til hun ikke lenger vil ete.

### EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger egg fra forsommeren og gjennom sommeren, oftest i begynnelsen av sesongen. Kullene varierer mye, fra 6 til 42 egg, og er i gjennomsnitt på omtrent 23 egg, flere enn hos de fleste snoker. Hunnen kan legge to kull i en sesong, også uten å ha vært sammen med hannen igjen imellom.

Sett inn en eggleggingsboks med fuktig sphagnum i terrariet. Etter eggleggingen fôres hun normalt, slik at hun kommer seg, og hun settes først sammen med en hann igjen neste vår.

### INKUBASJON

Eggene flyttes forsiktig til en kasse med fuktig substrat som vermikulitt eller perlitt uten å vendes, og kassen settes i en rugemaskin ved 27-28 °C. Ved 28 °C tar klekkingen omtrent 75 dager. Egg som blir muggne eller faller sammen, er som regel ubefruktede. Fjern dem først når de tydelig er døde.

### OPPDRETT AV UNGER

Ungene skifter hud kort tid etter klekkingen, og de fleste begynner å ete innen to uker. Tilby små byttedyr, to til tre ganger i uken. Ungene må ha ro og skjul. De flyttes til et større terrarium når de eter godt og har tatt omtrent ti måltider, helst gradvis ved å blande gammel og ny bunn. Dyr som nekter føde etter flyttingen, settes tilbake i kassen og flyttes langsommere.

Vei dem jevnlig: stabil vektøkning viser at alt fungerer.

## Helse og vanlige feil

*Hydrodynastes gigas* er hardfør, men de fleste problemer skyldes stress og feil stell. De typiske feilene er:

- For lite plass. Dyr som går frem og tilbake langs ruten, nekter føde eller blir ved med å brede ut nakken, er stresset. Mer plass og flere skjul løser det som regel.
- Manglende temperaturgradient. Arten trenger både en varm solplass og kjølige soner samt en vannbeholder.
- For ensidig kost. Allsidig kost med gnagere, froskelår og ørret tilsvarer best artens naturlige føde.
- For store byttedyr, som kan gi oppkast. Byttet må ikke være tykkere enn slangens tykkeste sted.
- Skittent vann og våt bunn. Skift vannet ofte, og fjern avføring fortløpende.
- Hudrester etter hudskiftet og midd. Gi et fuktig gjemmested, og få råd hos en dyrlege om behandling av midd.

Et friskt dyr er aktivt, har en jevn vektøkning, klare øyne og eter villig. Søk dyrlege med erfaring i krypdyr hvis slangen går ned i vekt, ikke vil ete på flere uker, har åpen munn eller endret avføring.

### Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.